

**РЪКОВОДСТВО ЗА ИЗВЪРШВАНЕ
НА ОЦЕНКА НА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО
НА ЗАКОНОДАТЕЛСТВОТО
В РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ**

СЪДЪРЖАНИЕ:

ВЪВЕДЕНИЕ	3
ДЯЛ ПЪРВИ. ОЦЕНКА НА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО – ПОНЯТИЯ И ПРАВИЛА	3
ГЛАВА ПЪРВА. ОЦЕНКА НА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО - СЪЩНОСТ	3
ГЛАВА ВТОРА. ОПРЕДЕЛЯНЕ НА ОБХВАТА И ЗАДЪЛБОЧЕНОСТТА НА ОЦЕНКАТА НА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО	3
ГЛАВА ТРЕТА. СЪБИРАНЕ НА ИНФОРМАЦИЯ И КОНСУЛТИРАНЕ СЪС ЗАИНТЕРЕСОВАНИТЕ СТРАНИ.....	4
ДЯЛ ВТОРИ. ОЦЕНКА НА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО – ПРОЦЕДУРНИ ЕТАПИ	4
ГЛАВА ЧЕТВЪРТА. ПРОЦЕДУРНИ ЕТАПИ ПРИ ИЗВЪРШВАНЕ НА ОЦЕНКА НА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО	4
ДЯЛ ТРЕТИ. ОЦЕНКА НА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО – КЛЮЧОВИ АНАЛИТИЧНИ СЪПКИ	6
ГЛАВА ПЕТА. ДЕФИНИРАНЕ НА ПРОБЛЕМА	6
ГЛАВА ШЕСТА. ОПРЕДЕЛЯНЕ НА ЦЕЛИТЕ	7
ГЛАВА СЕДМА. ВАРИАНТИ НА ДЕЙСТВИЕ	7
ГЛАВА ОСМА. АНАЛИЗ НА ВЪЗДЕЙСТВИЯТА НА ВАРИАНТИТЕ	8
ГЛАВА ДЕВЕТА. СРАВНЯВАНЕ НА ВАРИАНТИТЕ.....	10
ГЛАВА ДЕСЕТА. ПРАВИЛА ОТНОСНО БЪДЕЩИЯ МОНИТОРИНГ И ОЦЕНЯВАНЕ.....	11
Приложение 1: Резюме на оценката на въздействието	12
Приложение 2: Помагало за извършване на оценка на въздействието на законодателство в Република България.....	14
Приложение 3: Тест за въздействие върху малките и средните предприятия.....	17
Приложение 4: Формуляр за извършване на МСП-ТЕСТ.....	22

ВЪВЕДЕНИЕ

Настоящото ръководство е предназначено основно за представителите на администрацията на централно и местно ниво, които изготвят оценки на въздействието на законодателство. Същото може да бъде ползвано за напътствия по основните насоки за извършване на оценки на въздействието в рамките на изпълнителната и законодателната власт в България, както за предложения за промени в националното или местното законодателство, така и на нерегулаторни мерки.

ДЯЛ ПЪРВИ.

ОЦЕНКА НА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО – ПОНЯТИЯ И ПРАВИЛА

ГЛАВА ПЪРВА.

ОЦЕНКА НА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО - СЪЩНОСТ

Чл. 1. (1) Оценката на въздействието на законодателството е инструмент за изследване на ефектите от различните варианти на действие за разрешаване на съществуващи проблеми от гледна точка на разходите, ползите и рисковете свързани с тях.

(2) Оценката на въздействието гарантира, че процесът на вземане на решения се базира на доказателства и данни, събрани чрез консултации със заинтересованите страни.

Чл. 2. (1) Освен за предложения, от които се очаква да има значителни последици, един проект на нормативен акт трябва да бъде придружен от оценка на въздействието, когато това е предвидено в законодателната и оперативната програма на Министерския съвет.

(2) Оценка на въздействието е необходима и когато се приемат мерки на национално ниво за осигуряване прилагането на пряко приложимите актове на ЕС.

Чл. 3. (1) Ключовите аналитични стъпки на оценката на въздействието са:

1. дефиниране на проблема;
2. определяне на целите;
3. разработване на основни варианти на действие;
4. анализ на въздействията на вариантите;
5. сравняване на вариантите;
6. мониторинг и оценяване.

(2) Ключовите аналитични стъпки са детайлно описани в [трети дял](#) на настоящото ръководство.

ГЛАВА ВТОРА.

ОПРЕДЕЛЯНЕ НА ОБХВАТА И ЗАДЪЛБОЧЕНОСТТА НА ОЦЕНКАТА НА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО

Чл. 4. (1) Нивото на задълбоченост на оценката на въздействието се определя според значимостта на проблема и броя на засегнатите страни за всеки отделен случай. Оценката на въздействието трябва да предоставя достатъчно доказателства и данни, които да спомогнат за вземане на аргументирани решения.

(2) За определяне на задълбочеността за оценката на въздействието, трябва да се дадат отговори на следните въпроси:

1. какви са възможните последици и колко вероятно е тяхното настъпване?
2. каква е значимостта на вероятните последици и какъв е техният обхват?
3. колко важна от политическа гледна точка е инициативата?

Чл. 5. (1) Екипът за изготвяне на оценката на въздействието, въз основа на своите експертни знания, предишен опит, наблюдение на пазарите, развитието на политическата ситуация и предварителни контакти със заинтересованите страни

отговаря за определянето на значимостта на въздействията и посочва онези от тях, които се нуждаят от специално внимание в оценката на въздействието.

ГЛАВА ТРЕТА.

СЪБИРАНЕ НА ИНФОРМАЦИЯ И КОНСУЛТИРАНЕ СЪС ЗАИНТЕРЕСОВАНИТЕ СТРАНИ

Чл. 6. (1) Нуждите от информация и необходимостта от събиране на данни за целите на оценката на въздействието се идентифицират във възможно най-ранен стадий. Доброто качество и достоверността на данните е от съществено значение за всяка ОВ.

(2) При извършването на оценка на въздействието следва да се ползват научни становища, информация от съществуващите електронни бази данни, библиотеки, общности и мрежи, и признати външни експерти, когато има нужда от неутралност и екипът не разполага с необходимата специфична експертиза.

(3) Обществените консултации със заинтересованите страни също се използват като инструмент за събиране на данни и доказателства за изработване на надеждно законодателство с високо качество.

ДЯЛ ВТОРИ.

ОЦЕНКА НА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО – ПРОЦЕДУРНИ ЕТАПИ

ГЛАВА ЧЕТВЪРТА.

ПРОЦЕДУРНИ ЕТАПИ ПРИ ИЗВЪРШВАНЕ НА ОЦЕНКА НА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО

Чл. 7. Процедурните етапи при извършването на оценка на въздействието са:

1. планиране на оценката на въздействието;
2. съставяне на екип за изготвяне на оценката на въздействието;
3. провеждане на ранни неформални консултации/ сондирания;
4. провеждане на официални обществени консултации;
5. изготвяне на доклад с оценката на въздействието, включително финансова обосновка¹;
6. изготвяне на резюме на доклада с оценката на въздействието;
7. представяне на проект на доклада с ОВ, включително одобрена от министъра на финансите финансова обосновка, заедно с резюме на ОВ в администрацията на Министерския съвет;
8. финализиране на доклада при спазване на евентуалните препоръки от администрацията на Министерския съвет за повишаване на качеството на оценката на въздействието;
9. изпращане на доклада с ОВ заедно с предложението за междуведомствено съгласуване;
10. публикуване на доклада с ОВ, заедно с предложението на интернет страницата на съответната институция и в Портала за обществени консултации;
11. внасяне на окончателния доклад с ОВ и резюмето заедно с предложението и одобрената от министъра на финансите финансова обосновка в Министерския съвет;
12. публикуване на доклада с ОВ и резюмето заедно с окончателно взетото решение.

¹ Изготвянето на финансова обосновка към проекти на нормативни актове и други въпроси, разглеждани от Министерския съвет, е задължително по смисъла на разпоредбата на чл. 35, ал. 1, т. 4 от Устройствения правилник на Министерския съвет и неговата администрация.

Настоящото ръководство няма за цел да опише спецификите на процеса по изготвяне на финансова обосновка. За информация по този въпрос виж насоките за подпомагане процеса по изготвяне на финансова обосновка, достъпни на интернет страницата на Министерството на финансите: <http://www.minfin.bg/document/13808:1>

Чл. 8. (1) Оценката на въздействието започва на възможно най-ранен стадий от разработването на предложението.

(2) При планирането на оценката на въздействието трябва да бъде предвидено достатъчно време за консултиране и анализ, така че администрацията да може да изпълни навреме задълженията си, включително тези по транспониране на европейско законодателство, с цел избягване откриването на наказателни процедури срещу страната.

Чл. 9. (1) Екип за разработване на оценката на въздействието се създава за всяка оценка на въздействието и участва във всеки един етап от нейното извършване.

(2) Екипът задължително прави преглед на окончателния проект на доклада с оценката на въздействието преди той да бъде изпратен за междуведомствено съгласуване.

Чл. 10. (1) Ранните неформални консултации/сондирания не заместват официалните консултации, но допринасят за тяхната ефективност, защото спомогнат за получаване на ясна представа за потенциалните разходи и ползи, за рисковете и възможностите, свързани с подготвяното предложение.

(2) Ранните неформални консултации/сондирания започват с подбор на лицата от държавната администрация, участващи в процеса на вземане на решения, както и на независими експерти, след което се избира най-подходящите начин, време и място за тяхното провеждане.

Чл. 11. (1) Официалните обществени консултации са задължителни за всяка оценка на въздействието и се провеждат при спазване на [Стандартите](#) за провеждане на обществени консултации на Министерския съвет.

(2) Обществените консултации се планират предварително с цел използването на най-подходящите време, формат и инструменти, за да бъде гарантирано, че в тях ще участват всички заинтересовани страни и засегнати групи.

(3) На участниците в консултациите се предоставя лесен достъп и възможност да дадат своите коментари по точно дефиниран проблем, ясно определени цели и добре описани варианти заедно с техните потенциални въздействия.

(4) В края на консултациите задължително се анализира приносът на участниците, който се отчита в доклада с ОВ като се представя как техния принос е бил използван и е повлиял при вземане на решенията.

Чл. 12. За всяка оценка на въздействието се изготвя доклад, обобщаващ резултатите от работата по оценката на въздействието, който е със следните характеристики:

1. самостоятелен документ, който се изготвя по следния стандартен формат:
 - Раздел 1: Процедурни въпроси и резултати от обществените консултации;
 - Раздел 2: Контекст и дефиниране на проблема;
 - Раздел 3: Цели;
 - Раздел 4: Варианти на действие;
 - Раздел 5: Анализ на въздействията;
 - Раздел 6: Сравняване на вариантите;
 - Раздел 7: Мониторинг и оценяване.
2. написан е на ясен и разбираем език;
3. представя подробни подкрепящи материали в приложения.

Чл. 13. (1) [Резюмето](#) на доклада по чл. 12 е отделен документ, изготвен съгласно Приложение № 1, който:

1. прави обобщение на описанието на проблема и целите;
2. съдържа списък на всички набелязани варианти, оценени в детайли;
3. представя основните икономически, социални и екологични въздействия на всеки вариант, където е приложимо;

4. описва резултата от сравнението между вариантите с посочване на критериите за сравнение и предложението за избор на вариант.

(2) Докладът се представя в администрацията на Министерския съвет заедно с основния доклад с ОВ.

ДЯЛ ТРЕТИ.

ОЦЕНКА НА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО – КЛЮЧОВИ АНАЛИТИЧНИ СЪПКИ

ГЛАВА ПЕТА.

ДЕФИНИРАНЕ НА ПРОБЛЕМА

Чл. 14. (1) Дефинирането на проблема преминава през следните няколко аналитични фази:

1. опишете естеството на проблема и основните причини за неговото възникване;
2. определяне на всички засегнати от проблема страни;
3. изясняване дали проблемът се нуждае от намеса на държавата.

4. използвайте резултатите от последващи оценки на въздействието, ако такива са налични в съответната област.

(2) Дефиниране на проблема следва:

1. да описва естеството на проблема по ясен начин, подкрепено с представяне на ясни доказателства;

2. ясно да излага мащаба на проблема;

3. ясно да определя основните причини за възникване на проблема;

4. ясно да представя кой е най-засегнат от него;

5. да описва как проблемът се е развил с течение на времето и как съществуващите актове и инициативи му влияят;

6. да идентифицира ясна базисна позиция, т.е. да описва как е вероятно този проблем да се развие в бъдещето, ако не се предприемат действия от страна на държавата;

7. ясно да идентифицира направените предположения, рисковете и несигурността, които съществуват.

Чл. 15. (1) Дефинирането на проблема включва изграждането на ясен базисен сценарий, който да бъде основа за сравняване на вариантите на действие. Неговата цел е да представи как текущата ситуация би се развила, ако не последва намеса на държавата, поради което той се нарича сценарий „без намеса“.

(2) При разработването на базисния сценарий се разглеждат широк кръг от фактори, които включват:

1. вече действащи правни норми или инициативи в областта, попадаща в обхвата на намесата;

2. действия, които вече са били приети или предложени в други сектори и отрасли, стоящи извън обхвата на намесата или в други държави;

3. развитие на съответните сектори, отрасли и пазари, попадащи в обхвата на намесата;

4. последните тенденции в развитието на проблема и вероятните промени в причините за тези тенденции.

(3) При описанието на базисния сценарий в оценката на въздействията на всеки от вариантите на действие може да се възникнат проблеми във връзка с това, че направените прогнози са несигурни, включително тези относно съществуващите рискове дадено нежелателно развитие да се осъществи или не. Оценката на риска е инструментът, който идват на помощ за справяне с тези предизвикателства.

Чл. 16. (1) Когато в обхвата на оценката на въздействието попада проблем, при който съществува несигурност свързана с настъпването на сериозни негативни резултати, следва да се направи оценка на риска. Тя е необходима, когато:

1. не е налице нулева вероятност, че определено нежелано събитие или развитие ще се прояви;
2. не е възможно да се предвиди кои лица или групи ще са засегнати или най-тежко засегнати;
3. негативните последици за определени лица, групи, сектори или региони ще бъдат много сериозни и необратими.

(2) Оценката на риска включва три стъпки:

1. идентифициране на относимите рискове, при което се прави ясно описание на произхода на риска и естеството на последиците, които той може да има с точното представяне кой и какво би било негативно засегнато, при какви обстоятелства и по какъв начин;
2. определяне на вероятността от настъпване и степента на вредите. Тези два параметъра се представят количествено доколкото е възможно, като се използват всички налични научни доказателства за сметка на субективните оценки.
3. описание на алтернативните начини за ограничаване на идентифицираните рискове.

ГЛАВА ШЕСТА.

ОПРЕДЕЛЯНЕ НА ЦЕЛИТЕ

Чл. 17. (1) Основните характеристики при определянето на целите следва да са:

1. насочени към решаване на проблема и неговите причини;
2. конкретни, измерими, постижими и приемливи, реалистични, определени във времето(съгласно класификацията SMART²).
3. съвместими с действащото законодателство и съществуващите стратегически документи на национално и европейско ниво.

ГЛАВА СЕДМА.

ВАРИАНТИ НА ДЕЙСТВИЕ

Чл. 18. (1) Вариантите на действие трябва да са тясно свързани с причините за проблема и с целите. При определянето им следва да се търси подходящото ниво на амбициозност, като се вземат предвид съществуващите ограничения от гледна точка на разходите, действащото законодателство или приоритетите на държавата.

(2) Процесът на определяне започва с изготвянето на разширен списък от варианти – регулаторни и нерегулаторни, за които има вероятност да постигнат предложените цели. Този първоначален списък постепенно се стеснява чрез преценка на вероятните въздействия на всеки от вариантите, за да се стигне до краткия списък, който следва да се анализира в дълбочина.

(3) По време на процеса на определяне на вариантите трябва да се вземат предвид следните критерии:

1. Всички варианти трябва да бъдат реалистични, като не трябва да се стига до попадането в капана на разглеждане само на „варианта без намеса“, на „варианта фаворит“ и на „крайния, екстремния вариант“;
2. Процесът на определяне следва да бъде отворен за нови варианти. Дори даден вариант да изглежда като явен фаворит, други обещаващи варианти не трябва да бъдат

² От англ. Абревиатурата SMART - съкращение на Specific, Measurable, Achievable, Realistic, Time-dependent

категорично изключвани. Винаги се премисля и това как въздействията на „фаворита“ биха варирали, ако основните параметри, на които той се основава се променят;

3. Вариантът „без намеса“ задължително трябва да се разгледа като реална възможност, освен в случаите, когато действащото законодателство предвижда конкретно задължение за действие;

4. Изследването на възможности за по-добро прилагане и спазване са задължителни, когато в областта на намесата вече има действащо законодателство;

5. Принципът „по-малко значи повече“, когато вече има действащо законодателство, следва винаги да е водещ. Ако съществуващите мерки не водят до постигане на ефект, усъвършенстването, опростяването или дори отмяната на съществуващото законодателство трябва да бъдат преценени като възможности за постигане на по-добри резултати преди идеите за приемането на нови норми;

6. Задължително е да се осмислят възможностите за прилагане на алтернативни форми на административно регулиране, като саморегулиране, съвместно регулиране, доброволни споразумения, информационни и образователни кампании, въвеждането на стандарти и други;

7. Съществуващото законодателство и стратегически документи на национално ниво и на ниво ЕС, европейски и международни инициативи, които са планирани и предстои да бъдат осъществени задължително се вземат предвид при разработване на вариантите;

8. Съдържанието на действието и неговият потенциал за постигане на целите, а не изборът на самия инструмент за намеса – закон, подзаконов нормативен акт или друга инициатива следва да бъдат обект на анализ в процеса на определяне на вариантите;

9. Вариантите, които могат да разчитат на значителна подкрепа следва да са обект на внимателно изследване. Публичната и политическа подкрепа не трябва да са единственият определящ фактор при избора и анализа на отделните варианти.

10. Вариантите трябва да са добре разработени в завършен вид, който да позволява диференцирането им на базата на тяхната функционалност чрез критериите за ефективност, ефикасност и съгласуваност с действащото законодателство и приоритетите на държавата.

ГЛАВА ОСМА.

АНАЛИЗ НА ВЪЗДЕЙСТВИЯТА НА ВАРИАНТИТЕ

Чл. 19. Анализът на въздействията на вариантите представлява постепенно надграждан аналитичен процес на:

1. определяне на прякото и непрякото икономическо, социално и екологично въздействие на предложенията и изясняване на това как всяко от тях се реализира в действителност;

2. определяне кои са засегнатите страни и по какъв начин;

3. оценяване на въздействията спрямо текущото състояние в качествено, количествено и парично изражение, когато това е възможно. Ако количествената оценка е невъзможна или неефективна следва да се поясни защо;

4. определяне и оценка на административната тежест и ползите от усъвършенстване на правилата или практиките;

5. преценка на рисковете и колебанията при избора на вариант на действие, включително оценка на спецификите при транспониране, когато става въпрос за европейски предложения.

Чл. 20. (1) Анализът на въздействията разглежда вероятните икономически, социални и екологични въздействия за всеки вариант, включително желаните и нежеланите, както и потенциалните компромиси, които ще следва да бъдат направени

и възможната синергия с други инициативи. Той има за цел да предостави ясна информация за въздействията на вариантите като основа, както за сравняване помежду им, така и за сравняването им със статуквото и когато е възможно тяхното класиране по ясно определени критерии за оценяване.

(2) При анализа на въздействията отделните варианти следва да се оценят като нетни промени спрямо сценария „без намеса” и се посочи как всеки вариант се различава от него по отношение на резултатите, които би произвел.

Чл. 21. Анализът на въздействието включва три основни стъпки:

1. определяне на икономическите, социални и екологични въздействия;
2. качествена оценка на по-значимите въздействия;
3. задълбочен качествен и количествен анализ на най-значимите въздействия.

Чл. 22. (1) Първата стъпка от анализа на въздействията има за цел да идентифицира на икономическите, социални и екологични въздействия, за които има вероятност да се проявят като последици от прилагането на избраното решение, включително предвидени и непредвидени. При нея задължително се изяснява кой е засегнат от въздействията и кога.

(2) Анализът на икономическите въздействия включва и оценка на въздействието върху малките и средни предприятия, която се извършва съгласно Приложение № 2, включително чрез попълване на формуляра -Приложение № 3.

(3) Анализът на социалните въздействия включва оценка на въздействието върху демографското развитие на населението и различните социални групи.

Чл. 23. Втората стъпка от анализа на въздействията включва определяне на по-значимите въздействия и е предимно качествена. При нея е необходимо:

1. да се идентифицират областите, в които предлаганото действие трябва да доведе до ползи, както и областите, където то може да доведе до преки разходи или непредвидени отрицателни въздействия;
2. да се установи скалата с ниска, средна или висока вероятност въздействието да се случи, включително чрез извеждането на предположения относно факторите, които са извън контрола на лицата управляващи намесата, които могат да повлияят на тези вероятности;
3. да се оценят и прогнозират величините на всяко въздействие чрез представяне на диапазони като се вземе предвид влиянието на намесата върху поведението на адресатите в социално-икономически и екологичен контекст;
4. да се оцени значението на въздействията въз основа на двата предходни елемента.

Чл. 24. Третата стъпка от анализа на въздействията включва задълбочен качествен и количествен анализ на най-значимите въздействия. Тя надгражда резултатите от структурния качествен анализ от предходната стъпка, като нейната цел е задълбочаване на анализа за извеждането на количествени прогнози за очакваните ползи и разходи. Те могат да са под няколко форми:

1. задълбочен анализ на очакваните въздействия с течение на времето, който изисква проучване на практики или подход на изграждане на сценарии;
2. количествена прогноза, при която въздействията се оценяват чрез използването на количествени методи, вариращи от проста екстраполация – базирана например върху предварително получени коефициенти чрез статистически заключения до цялостно количествено моделиране. Чрез тях следва да се разбере степента на въздействията на вариантите на действие и да се прогнозират разходите и ползите в парични стойности, когато това е осъществимо. Ако не е осъществимо следва да се обяснят причините.

Чл. 25. Обикновено оценката включва и специфичните аспекти на икономическите, социални и екологични въздействия като:

1. оценка на въздействия върху основните права;
2. специфичните социални въздействия;
3. въздействия върху малките и средните предприятия;
4. въздействия върху конкуренцията в страната;
5. въздействия върху потребителите;
6. външни ефекти на транспорта, които включват оценка за въздействието на шума, замърсяването на въздуха, емисиите от въглероден диоксид и злополуките на транспортните дейности
7. въздействия на регионално и местно ниво.
8. въздействия на европейско и международно ниво;

Чл. 26. (1) За всички варианти на действие, ОВ трябва да дава подробности относно задълженията за информиране на бизнеса, гражданите, централната и местна администрация, и че е възможно да бъдат въведени или премахнати административни тежести, ако вариантът бъде приет.

(2) Оценката на положителните или отрицателните ефекти на административната тежест върху бизнеса, гражданите и държавната администрация, започва с цялостно набелязване на задълженията за предоставяне на информация за всеки от вариантите. Маркирането трябва да покаже как вариантите на действие се различават от гледна точка на задълженията за информиране и кои от тях е вероятно да наложат значителни административни тежести.

(3) Значителните тежести следва да бъдат представени в приблизителни количествени включително парични стойности използвайки „Модела на стандартните разходи“ и [„Интерактивния калкулатор на административните тежести“](#).

Чл. 27. Всички предложени варианти на действие трябва да бъдат оценявани през призмата на съответствието с общата цел за по-добро регулиране и да бъдат оценени от гледна точка на по-ясно и разбираемо националното законодателство. Необходимо е да се прави оценка на аспектите на спазването от гражданите и бизнеса. Целта е определяне на потенциалните пречки за спазване от страна на лицата, чието поведение трябва да се промени, както и всякакви стимули, които биха насърчили спазването

ГЛАВА ДЕВЕТА.

СРАВНЯВАНЕ НА ВАРИАНТИТЕ

Чл. 28. (1) Сравняването на вариантите е процес, при който се извършва:

1. претегляне на положителните и отрицателните въздействия на всеки вариант на базата на критерии, пряко свързани и извлечени от целите на предложението;
2. представяне на съставните и съвкупните резултати, където е възможно;
3. представяне на сравнения между вариантите по категории на въздействие или според заинтересовани и засегнати страни;
4. сравняване на вариантите спрямо сценария „без намеса“;
5. представяне на обобщен преглед на всички положителни и отрицателни икономически, социални и екологични въздействия на анализирания вариант, базиран включително на резултати от сравнително-правни изследвания на добри подходи и практики, на научени уроци и провали от други държави от и извън ЕС;
6. идентифициране на препоръчителен вариант.

(2) Преценката на вариантите през призмата на разходите и ползите от тях осигурява стабилна рамка за анализ. Трите най-подходящи метода за сравняване на вариантите, които могат да бъдат използвани, са анализът на разходите и ползите, анализът на ефективността на разходите и многофакторният анализ.

Чл. 29. Критериите за оценка на вариантите на действие са:

1. ефективност, чрез която се измерва степента, до която вариантите постигат целите на предложението;
2. ефикасност, която отразява степента, до която целите могат да бъдат постигнати при определено ниво на ресурсите или при най-малко разходи;
3. съгласуваност, която показва степента, до която вариантите съответстват на стратегиите и приоритети на държавата.

Чл. 30. (1) За да бъдат класирани вариантите е нужно да се анализира:

1. как се представят различните варианти на действие, насочени към постигане на определените цели;
2. балансът на положителни и отрицателни въздействия, който се свързва с предпочитания вариант и възможните алтернативи.

(2) Първата стъпка от процеса на класиране на вариантите включва съсредоточаване върху действието на варианта, по отношение на неговата ефективност, ефикасност и съгласуваност с определените цели.

(3) Втората стъпка от процеса на класиране, включва изброяване на очакваните положителни и отрицателни въздействия на вариантите на действие, включително непредвидени странични ефекти. Това трябва да се направи чрез количествено представяне при използването на всички променливи, за които това е възможно, изразени като отклоненията от базисния сценарий.

ГЛАВА ДЕСЕТА.

ПРАВИЛА ОТНОСНО БЪДЕЩИЯ МОНИТОРИНГ И ОЦЕНЯВАНЕ

Чл. 31. (1) Правилата относно бъдещия мониторинг и последващо оценяване имат за цел да:

1. дефинират основните индикатори за успешно постигане на ключовите цели от евентуалната промяна вследствие на въвеждането на промяната в законодателство или взетото нерегулаторно решение.
2. представят в общи рамки възможните мерки за мониторинг и оценяване.

(2) Индикаторите да служат за измерване до каква степен инициативата е прилагана правилно и доколко са били постигнати нейните цели.

Допълнителна разпоредба

Параграф единствен. По смисъла на това ръководство:

1. **„Вариант без намеса“** е вариантът, при който се изследва дали проблемите или проблемните обществени отношения не биха могли да бъдат разрешени без нормативни промени.

2. **„Вариант фаворит“** е вариантът, който изглежда най-приложим и предпочитан от всички или от по-голямата част от участващите в оценката или в обществените консултации.

3. **„Краен, екстремн вариант“** е радикалният вариант, който води до премахването на проблемите или до премахването на причините за проблемите, но при чието реализиране разходите надвишават ползите.

4. **„По-малко значи повече“** е принцип в общата политика за интелигентно регулиране, намерил място в процеса по законотворчество, който изисква преди приемането на нови норми и правила да се извърши усъвършенстване, опростяване, кодифициране или отмяна на съществуващите.

Приложение №1 към чл. 13, ал.1

РЕЗЮМЕ НА ОЦЕНКАТА НА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО

Това резюме придружава оценката на въздействието – то не замества самата оценка

Оценка на въздействие	
<p>Наименование: <i>Изпишете пълното заглавие на акта. Не използвайте „оценка на въздействието“</i></p>	<p>Период на извършване на оценката <i>Моля посочете периода, в който е изготвена оценката като използвате следния формат: ден/месец/година - ден/месец/година</i></p>
<p>Водеща институция: <i>Посочете министерството/институцията отговорна за разработването на предложението</i></p>	<p>От какво ниво възниква необходимостта от предприемане на действието? <i>национално, европейско, международно. Моля подчертайте вярното</i></p>
<p>Други организации, участвали в изготвянето на оценката: <i>Посочете организациите, които са съдействали за изготвяне на оценката</i></p>	<p>За контакт: <i>име, телефон, е-поща</i></p>

1. РЕЗЮМЕ НА НЕОБХОДИМОСТТА ОТ НАМЕСА И ВАРИАНТИ НА ДЕЙСТВИЕ

Какъв е проблемът, който трябва да се реши? Защо е необходима намеса на правителството/държавата?

Максимум 10 реда. Опишете проблема или въпросите, които оправдават действие от страна на правителството.

Какви са целите на предлаганото решение?

Максимум 10 реда. Ясно посочете какво се стреми да постигне новото предложение или предлаганата уредба. Какъв ефект би имала тя и спрямо кого?

Какви варианти за разрешаване на проблема са били изследвани, включително алтернативи на въвеждането на нова правна уредба?

0. Вариант 0 – Без намеса;
1. Вариант 1 - Нерегулаторна намеса
2. Вариант 2 - Въвеждане на нова правна уредба

Препоръчваме вариант, тъй като с него се постигат описаните по-горе цели и желани ефекти

Посочете изследваните варианти, включително алтернативи на предприемането на законодателно уреждане. Опишете накратко потенциални рискове, свързани с вариантите, заедно с описание на вероятността те да настъпят и техния ефект, ако настъпят. Обосновете препоръчания вариант на действие. Повече информация добавете в резюмето на препоръчания вариант с доказателства и данни.

Предложеното решаване на проблема ще бъде ли преразглеждано? Ако да, кога г.? Каква ще бъде основата за преразглеждане?

Подпис на органа на власт.....

Дата: ден/месец/година

2. РЕЗЮМЕ НА ПРЕПОРЪЧАНИЯ ВАРИАНТ С ДОКАЗАТЕЛСТВА И ДАННИ

Вариант на действие	Общи годишни разходи	Общи годишни ползи
	<i>Доколкото е възможно пресметнете и представете качествено и количествено всички значими разходи и ползи на годишна база. Използвайте приблизителни цифри и диапазони при наличие на колебания. Обърнете особено внимание на икономическите, социалните и за околната среда. Задължително включете паричен израз на разходите и ползите, като ги представяте в хиляди лева.</i>	
Вариант 0		
Вариант 1		
Вариант 2		

Описание и обхват на основните разходи

Максимум 10 реда. Опишете накратко най-важните парични и непарични изрази на разходите. Освен за бизнеса опишете разходите за всички основни групи.

Предложението надхвърля ли минималните изисквания на ЕС?	Да/ Не/ Не е приложимо <i>Моля подчертайте вярното. При ДА опишете причините</i>		
Има ли промяна в административната тежест?	НЕ/ ДА. При ДА посочете годишната административна тежест: +/-лева		
Какво е разпределението на годишните разходи според размера на предприятията?	<i>Микро лв.</i>	<i>Малко лв.</i>	<i>Средно лв.</i>
Има ли предприятия, които са освободени от спазване на новите правила, въведени с предложението?	<i>Моля посочете</i>		

Описание и обхват на основните ползи

Максимум 10 реда. Опишете накратко най-важните парични и непарични изрази на разходите. Освен за бизнеса опишете разходите за всички основни групи.

Ключови рискове

Какъв риск стои зад предложението? Може ли да бъде изразен количествено, колко организации/индивиди ще бъдат засегнати и как?

ПРОВЕДЕНИ ОБЩЕСТВЕНИ КОНСУЛТАЦИИ**Консултации**

Максимум 12 реда. Изброете основните заинтересовани страни извън държавната администрация, с които сте се консултирали. Направете кратък анализ на броя и характера на отговорите, получени от обществената консултация.

ПРИВЕЖДАНЕ В ДЕЙСТВИЕ И ИЗПЪЛНЕНИЕ

От коя дата предложението ще започне да действа?	<i>ден/месец/година</i>
Коя институция/организация ще отговаря за осъществяване на предложението и за контрола? <i>Опишете, кой ще приведе в действие новото предложение? Предложението предвижда ли разходи за дадена институция или организация?</i>	

ПЛАН ЗА ПРЕРАЗГЛЕЖДАНЕ НА БАЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО**Основание и подход на преразглеждане**

Посочете период от време (след влизането в сила на предложението), след който ще се извърши

преразглеждане. Опишете как да бъде измерена ефективността на предложението и кога?
Посочете способите за получаване на информация за осъществяване на мониторинг.

Приложение №2 към чл. 22, ал. 2

ОЦЕНКА НА ВЪЗДЕЙСТВИЕ ВЪРХУ МАЛКИТЕ И СРЕДНИТЕ ПРЕДПРИЯТИЯ (МСП-ТЕСТ)

Оценка на въздействие върху малките и средните предприятия (МСП-тест) следва да се извършва за всяко административно задължение, което е възможно да окаже ефект върху МСП.

МСП-тест се извършва в следните основни етапи, които са разгледани подробно по-надолу:

- I.** Консултации с малки и средни предприятия и техни представителни организации;
- II.** Определяне на обхвата на задължението и измерване на въздействието върху МСП;
- III.** Оценка на алтернативните опции и мерки за редуциране на въздействието върху МСП.

I. Консултации с малки и средни предприятия и техни представителни организации.

Консултациите със заинтересованите лица се извършват в началния етап на процеса по подготовка на новия нормативен акт или нормативното изменение, веднага щом бъде установено, че предложението ще има въздействие върху МСП. Консултациите се извършват независимо от задължението за публично обсъждане на проекта на нормативен акт, съгласно общите изисквания, при спазване на минималните стандарти за провеждане на обществени консултации.

Основните причини поради които се изисква различен тип консултации за целите на провеждането на МСП-теста са различната целева група, по-високата експертиза на организациите на МСП при определянето на проблема и начина за разрешаването му и разликите в методите на консултации и обсъждане. Консултациите с организациите на МСП предполагат по-висока степен на експертиза от страна на неправителствения сектор и диалогичност при обсъждане на проблемите и начините за тяхното разрешаване. Всичко това предполага и различен етап от процеса на подготовка на нормативното предложение, който за целите на МСП-теста трябва да бъде в самото началото на процеса.

Разгледаните до момента възможности за провеждане на обществено обсъждане в процеса на подготовка на ОВ не изключват възможността обсъждането да се проведе при публикуване на готовия проект на нормативен акт. За целите на провеждането на МСП-тест, такъв подход ще доведе до невъзможност за качествено извършване на оценката.

II. Определяне на обхвата на задължението и измерване на въздействието върху МСП.

1. **Определянето на обхвата на задълженото** се извършва въз основа на формуляр, който се попълва от администрацията съставител на нормативното задължение.

Определяне на предприятията, които попадат в обхвата на режима/услугата

Сектор	Раздел (двузначен код)	Клас (четиризначен код)	Забележка/други
A (01-03)			
B (05-09)			
C(10-33)			
.....			
U(99)			

Начин на определяне на предприятията, които попадат в обхвата на режима/услугата:

- 1.1. Определяне на засегнатите дейности по актуалния Класификатор на икономическите дейности (към момента към момента КИД 2008/NACE Rev 2 [КИД/НСИ](#));
- 1.2. Детайлизиране на обхвата посредством четиризначен код, тогава когато не всички предприятия с основна дейност от раздела попадат в обхвата на регулацията;
- 1.3. Условия, които не могат да бъдат класифицирани въз основа на основна икономическа дейност се записват в „Забележка/други“.
- 1.4. В случай, че се извършва промяна на съществуващо задължение, следва да се посочи броят на административните услуги предоставени в три последователни предходни отчетни периода.
- 1.5. **Обобщаване:**

Сектор/ раздел/ИД подлежащ на регулация	МСП в съответния сектор/раздел/клас	МСП в обхвата на регулацията по оценка на администр. орган
Код	Брой	Брой

**Данните за броя на МСП са достъпни на интернет страницата на НСИ ([НСИ](#)). По-детайлна информация може да бъде предоставена допълнително.*

При определянето на съответния сектор, клас или раздел от Класификатора на икономическите дейности, следва да се даде следното допълнително разяснение: възможно е идентификацията да се извършва по основна икономическа дейност на заявителя, но в по-голямата част от случаите това да се извършва въз основа на експертна оценка на административния орган. Определянето на икономическа дейност, засегната от регулацията има за цел да ориентира административния орган и за възможния брой на засегнатите предприятия. Тази идентификация ще послужи и при оценката на качеството на извършения тест, или ОВ, като оценката на административния орган за броя на предприятията/субектите върху които съответното задължение ще има ефект ще бъде проверима въз основа на налична статистическа информация.

За тази цел съставителят на задължението трябва да идентифицира икономическите дейности, които подлежат на регулация като направи съпоставка между обхвата на специфичното законодателство и класификатора. До голяма степен тази идентификация ще бъде условна, поради което в четвъртата колона,

административния орган има свободата да определи и оцени броя на субектите въз основа на своята експертиза.

2. Измерване на въздействието върху МСП се извършва по отношение на следните видове разходи за бизнеса, произхождащи от съответното задължение: финансови, съществени и административни.

Административните разходи за период от една година се определя съгласно общите правила на ръководството за определяне на административна (тежест) произхождаща от задължение за информиране. Към тях се добавят финансовите и съществените разходи по точки 2.3, 2.5.3, и 2.6., които се определят на годишна база въз основа на формуляра.

За целта на МСП-теста, администрацията съставител на нормативното задължение, идентифицира възможните разходи на предприятията въз основа на формуляра, както следва:

- 2.1 Начин на подаване на заявлението и документацията: *на едно гише, по електронен път; на адрес на компетентния орган, чрез друг компетентен орган, друго.*
- 2.2 Място на подаване: *териториална дирекция, община, едно гише, на адрес на административния орган (централно управление), друго.*
- 2.3 Размер и начин на заплащане на таксата: *определяне на размера на таксата (ако нормативното предложение не може да определи размера на таксата, се посочва нормативното основание и вида на таксата, въз основа на които ще се определи размера ѝ впоследствие); начин на заплащане – по банков път, POS-терминал, пощенски запис, каса, др.*
- 2.4 Срок за издаване и валидност на издаденото разрешение/удостоверени/лиценз;
- 2.5 Необходими документи:
 - 2.5.1. Опис на изискваните документи и кратка обосновка на необходимостта от предоставянето им;
 - 2.5.2. Компетентен орган, който ги издава (*агенция, министерство, община, междуведомствен съвет, други*);
 - 2.5.3. Размер на таксата, която компетентния орган изисква за издаване на необходимите документи;
 - 2.5.4. Срок за издаване на изисквания документ;
 - 2.5.5. Валидност на изисквания документ;
 - 2.5.6. Други специфични изисквания.
- 2.6 Съществени изисквания, произхождащи от задължението за адаптиране на продукта или услугата, или процеса на производство на продукта или услугата към определени стандарти – икономически, социални или екологични. Съществените изисквания могат да налагат разходи за закупуване на оборудване, поддържане на услуга, минимални изисквания за точка за контакт с потребителите (офис) или персонал, допълнително обучение и квалификация на персонала, допълнителна инвестиция и др.
В този смисъл, разходите могат да бъдат капиталови (еднократни) и оперативни (ежегодни). **Минималният бъдещ период**, за който се оценява въздействието върху МСП е от 3 до 10 години в зависимост от тежестта на задължението и стойността на съществените разходи
 - 2.6.1. Оперативните разходи (могат да бъдат и променливи и фиксирани) са ежегодни разходи на предприятията, с които се гарантира изпълнението

на изискването. Такива могат да бъдат например разходите поддържане на дистанционна връзка с НАП за ФУ с външен данъчен терминал или изискването за предоставяне на годишен доклад за опазване на околната среда по ЗООС и др.

2.6.2. Капиталови или инвестиционни разходи са еднократни разходи с които предприятията гарантират изпълнението на изискването.

За целите на съпоставянето на различните алтернативи, капиталовите разходи следва да бъдат представени като годишни по метода на нетната настояща стойност, по методите за амортизация (годишни амортизационни отчисления) или просто разделени по години за максимален период от 10 години.

В зависимост от същността на разходите, административният орган следва да даде експертна оценка за общия обем на годишните разходи, произхождащи от съществени изисквания.

Трябва да се има предвид, че размерът на съществените разходи може да бъде пропорционален на броя на предприятията или броя на обектите, към които е насочено изискването. В този случай, административният орган трябва да съобрази и представи експертна оценка на средния брой на обектите в едно предприятие, към които е насочено изискването.

Разходите по точки от 2.3, 2.5 и 2.6 се изчисляват за едно предприятие за 1

Въз основа на събраната информация, административният орган дава експертна оценка за общия обем на годишните разходи – финансови, съществени и административни. Административният орган определя средните разходи на един зает, както и разходите за средно по размер предприятие в съответния идентифициран сектор/бранш (по икономическа дейност в клас, раздел или сектор) за съответното задължение.

Административният орган дава оценка за пропорционалността на разходите, които се извършват от големи, малки, средни и микро- предприятия за изпълнение на съответното задължение.

III. Оценка на алтернативните опции и мерки за редуциране на въздействието върху МСП.

При условие че анализът покаже нарастване на административния товар за предприятията, администрацията, съставител на предложението, разглежда възможни алтернативи и мерки за намаляване на тежестта върху предприятията.

За всеки отделен случай се разглеждат възможностите за намаляване на административния товар, като за всяка от подточките от Раздел II „Определяне на обхвата на задължението и измерване на въздействието върху МСП“ се дават разяснения по отношение на възможностите на административния орган да подобри начина и мястото на подаване на заявлението, да намали размера на таксите, срока за издаване и броя на необходимите документи.

Административният орган разглежда минимум следния набор от специфични мерки като алтернатива на предложените варианти:

1. Пълно или частично изключване от обхвата на задължението за МСП или микропредприятие;
2. Временно намаляване или изключване – например преходен период или по ниска честота на докладване при информационни задължения;
3. Намаляване на данъците или директна финансова помощ за компенсиране на разходите;
4. Намаляване на таксите – държавни и местни – особено когато таксата е фиксирана и представлява пропорционално значително по-висока тежест за малките и микропредприятията (изчислено въз основа на 1 зает например);
5. Опростяване на задълженията за докладване за МСП;
6. Специализирани информационни кампании, ръководства, обучения или специално обучени служители (helpdesk) в помощ на малкия бизнес.

При висока степен на непропорционалност на разходите за изпълнение на задълженията между големите, МСП и микропредприятията, административният орган предприема специфични мерки за компенсиране и/или облекчаване на условията за МСП и особено микропредприятията.

За целите на настоящия текст:

Административен орган е органът - съставител на нормативното предложение, извършващ оценката на въздействие.

Компетентен орган е орган на държавната или местната власт, който издава административни документи, изисквани от административния орган - съставител на нормативното предложение.

Приложение №3 към чл. 22, ал. 2

ФОРМУЛЯР ЗА ИЗВЪРШВАНЕ НА МСП-ТЕСТ

1. Оценката на обхвата на задълженото се извършва въз основа на формуляр, който се попълва от администрацията, съставител на нормативното задължение.

Определяне на предприятията, които попадат в обхвата на режима/услугата

Сектор	Раздел (двузначен код)	Клас (четиризначен код)	Забележка/други
A (01-03)			
B (05-09)			
C(10-33)			
....			
U(99)			

Начин на определяне на предприятията, които попадат в обхвата на режима/услугата:

- 1.1. Определяне на засегнатите дейности по актуалния Класификатор на икономическите дейности (към момента КИД 2008/NACE Rev 2 [КИД/НСИ](#));
- 1.2. Детайлизиране на обхвата посредством четиризначен код, тогава когато не всички предприятия с основна дейност от раздела попадат в обхвата на регулацията;
- 1.3. Условия, които не могат да бъдат класифицирани въз основа на основна икономическа дейност се записват в „Забележка/други“.
- 1.4. В случай, че се извършва промяна на съществуващо задължение, следва да се посочи броят на административните услуги предоставени в три последователни предходни отчетни периода.

1.5. Обобщаване:

Сектор/ раздел/ИД подлежащ на регулация	МСП в съответния сектор/раздел/клас	МСП в обхвата на регулацията по оценка на администр. орган
Код	Брой	Брой

*Данните за броя на МСП са достъпни на интернет страницата на НСИ ([NSI](#)).
По-детайлна информация може да бъде предоставена допълнително.

2. Измерване на въздействието върху МСП се извършва по отношение на следните видове разходи за бизнеса, произхождащи от съответното задължение: финансови, съществени и административни.

Административните разходи за период от една година се определя съгласно общите правила на ръководството за определяне на административна (тежест) произхождаща от задължение за информиране. Към тях се добавят финансовите и съществените разходи по точки 2.3, 2.5.3, и 2.6., които се определят на годишна база въз основа на формуляра.

За целта на МСП-теста, администрацията, съставител на нормативното задължение, идентифицира възможните разходи на предприятията въз основа на формуляра, както следва:

- 2.1. Начин на подаване на заявлението и документацията: *на едно гише, по електронен път; на адрес на компетентния орган, чрез друг компетентен орган, друго.*

.....
(Административният орган аргументира предложението и представя разяснения в случай, че не се дава възможност за подаване по електронен път или на едно гише.)

2.2 Място на подаване: *териториална дирекция, община, едно гише, на адрес на административния орган (централно управление), друго.*

.....
(Административният орган аргументира предложението и представя разяснения в случай, че местата за подаване на заявленията са несъразмерно малко спрямо задължените субекти.)

2.3 Размер и начин на заплащане на таксата: *определяне на размера на таксата; начин на заплащане – по банков път, POS-терминал, пощенски запис, каса, др.*

.....
(Административният орган аргументира предложението и представя разяснения за размера и начина на плащане. Посочва нормативното основание и вида на таксата, ако нормативното предложение не може да определи размера на таксата, въз основа на които ще се определи размера ѝ впоследствие в случай, че местата за подаване на заявленията са несъразмерно малко спрямо задължените субекти.)

2.4 Срок за издаване и валидност на издаденото разрешение/удостоверени/лиценз;

.....
(Административният орган аргументира предложението и представя разяснения)

2.5 Необходими документи:

- 2.5.1. Опис на изискваните документи и кратка обосновка на необходимостта от предоставянето им;
- 2.5.2. Компетентен орган, който ги издава *(агенция, министерство, община, междуведомствен съвет, друго);*
- 2.5.3. Размер на таксата, която компетентния орган изисква за издаване на необходимите документи;
- 2.5.4. Срок за издаване на изисквания документ;
- 2.5.5. Валидност на изисквания документ;
- 2.5.6. Други специфични изисквания.

Услуга/Резим	Необходими документи	Компетентен орган	Размер на такса	Срок за издаване	Валидност
№ 1	1.				
	2.				
	3.				
	...				
№ 2	1.				
	2.				
	3.				
№...					

.....
(Административният орган аргументира необходимостта за изискваните документи и доказва невъзможността си да ги добие по служебен път)

2.6. Съществени изисквания, произхождащи от задължението за адаптиране на продукта или услугата, или процеса на производство на продукта или услугата към определени стандарти – икономически, социални или екологични.

- 2.2.1. Оперативните разходи - ежегодни разходи на предприятията, с които се гарантира изпълнението на изискването.

.....

(Административният орган аргументира необходимостта от въвеждането на изискването и дава оценка на оперативните разходи, които едно средно по размер за съответния бизнес предприятие следва да направи за да гарантира изпълнението на изискванията.)

- 2.2.2. Капиталови или инвестиционни разходи - еднократни разходи, с които предприятията гарантират изпълнението на изискването.

За целите на съпоставянето на различните алтернативи, капиталовите разходи следва да бъдат представени като годишни по метода на нетната настояща стойност, по методите за амортизация (годишни амортизационни отчисления) или просто разделени по години за максимален период от 10 години.

.....

(Административният орган аргументира необходимостта от въвеждането на изискването и дава оценка на капиталовите разходи, които едно средно по размер за съответния бизнес предприятие следва да направи за да гарантира изпълнението на изискванията. Административният орган дава оценка за годишния размер на капиталовите разходи.)

В зависимост от същността на разходите, административният орган следва да даде експертна оценка за обема на годишните разходите (оперативни и капиталова) за средно по размер предприятие в съответния идентифициран бизнес (по икономическа дейност в клас, раздел или сектор) за съответното задължение.

3. Оценка на възможностите за предприемане мерки за облекчаване на административния товар:

(Административният орган аргументира невъзможността или въвежда в нормативното предложение и прилага специфични мерки от 3.1 до 3.6 с цел да намали пропорционално по-високата тежест на нормативните изисквания към МСП и особено към микропредприятията.)

- 3.1. Пълно или частично изключване от обхвата на задължението за МСП или микропредприятие;
- 3.2. Временно намаляване или изключване – например преходен период или по ниска честота на докладване при информационни задължения;
- 3.3. Намаляване на данъците или директна финансова помощ за компенсиране на разходите;
- 3.4. Намаляване на таксите – държавни и местни – особено когато таксата е фиксирана и представлява пропорционално значително по-висока тежест за малките и микропредприятията (изчислено въз основа на 1 зает например);
- 3.5. Опростяване на задълженията за докладване за МСП;
- 3.6. Специализирани информационни кампании, ръководства, обучения или специално обучени служители (helpdesk) в помощ на малкия бизнес.

ПОМАГАЛО

ЗА ИЗВЪРШВАНЕ НА ОЦЕНКА НА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО НА ЗАКОНОДАТЕЛСТВО В РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

Какво е оценка на въздействието?

Оценката на въздействието на законодателството е инструмент за изследване на ефектите от различните варианти на действие за разрешаване на съществуващи проблеми от гледна точка на разходите, ползите и рисковете свързани с тях. Тя е набор от ключови аналитични стъпки като нивото на задълбоченост на оценката се определя според значимостта на проблема и броя на засегнатите страни за всеки отделен случай. Оценката на въздействието (ОВ) трябва да предоставя достатъчно доказателства и данни (количествени и качествени), които да спомогнат за вземане на аргументирани решения.

Защо се налага изготвянето на оценки на въздействието?

С оценката на въздействието се проучват вероятните последици от предприемането на дадени управленски действия, за да се вземе рационално и обосновано решение. В основата на ОВ стои правилото, че всички решения трябва да се вземат след цялостен анализ, подкрепен с възможно повече доказателства и данни. Целта на анализа при ОВ е да се повиши резултатността и ефективността на регулирането, като същевременно се намалят разходите и други негативни въздействия върху жизнения стандарт на българските граждани.

Оценката на въздействието помага на българските институции да обмислят алтернативни варианти за решаване на обществените проблеми и спомага за прозрачността и откритостта на управлението като при нейното изготвяне се включва приносът на заинтересованите страни.

Кой е отговорен за изготвянето на оценките на въздействието?

Всички държавни институции, в чиито правомощия е да създават правила с общо въздействие. Институцията, която разработва предложенията за решаване на обществени проблеми, е отговорна за изготвянето на ОВ. При извършване на ОВ екипът от съответната администрация се допитва и разчита на участието на други държавни институции, на заинтересованите страни и в редица случаи на външна експертиза.

Общото правило е да се потърси помощ и съвети от компетентните органи с оглед спецификите на оценката.

Кога се изготвя оценката на въздействието?

Оценка на въздействието се изготвя винаги, когато се очаква предложението да има значителни последици върху икономическото и социалното развитие, както и върху околната среда. Това важи и за всички законодателни предложения, които могат да имат пряко или косвено влияние по отношение на ползи или разходи върху бизнеса, неправителствените организации или правата на гражданите.

Не е нужно да се изготвя ОВ за предложения, които не налагат разходи или които предвиждат незначителни разходи или икономии за бизнеса и обществото.

В някои случаи на предложения за действия в сферата на финансите и държавния бюджет, може да се окаже, че няма обективна възможност за извършване и/или публикуване на ОВ.

Как се извършва оценка на въздействието?

1. Дефиниране на проблема

- Опишете естеството на проблема и основните причини за неговото възникване;
- Идентифицирайте всички засегнати от проблема страни;
- Изяснете дали проблемът се нуждае от намеса на държавата.
- Използвайте резултатите от последващи оценки на въздействието, ако такива са налични в съответната област

2. Определяне на целите

- Определете цели, които съответстват на проблема и неговите причини;
- Поставете целите според правилото SMART (конкретни, измерими, постижими и приемливи, реалистични, определени във времето);
- Преценете съвместимостта на целите с действащото законодателство и стратегически документи.

3. Разработване на основни варианти на действие

- Идентифицирайте разширен списък на варианти на действие. Винаги разгледайте първо варианта „без намеса“ и разработете минимум още 2 варианта (регулаторен и нерегулаторен).
- Стеснете обхвата на интервенцията чрез проверка за формални ограничения и измерване на вариантите по критериите ефективност, ефикасност и съвместимост с действащото законодателство и политики;
- Съставете кратък списък с вариантите, който да се анализира в дълбочина.

4. Анализ на въздействията на вариантите

- Идентифицирайте прякото и непрякото икономическо, социално и екологично въздействие на вариантите;
- Оценете въздействията спрямо текущото състояние в качествено, количествено и парично изражение, когато това е възможно;
- Определете и оценете административната тежест и ползите от усъвършенстване на правилата или практиките;
- Преценете рисковете и колебанията при избора на вариант на действие, включително оценете спецификите при транспониране, когато става въпрос за европейски предложения.

5. Сравняване на вариантите

- Претеглете положителните и отрицателните въздействия на всеки вариант и представете съвкупните резултати;
- Представете сравненията между вариантите по категории на въздействие или според засегнатите страни;
- Сравнявайте на вариантите спрямо сценария "без намеса"
- Представете обобщен преглед на всички положителни и отрицателни икономически, социални и екологични въздействия на анализирания вариант;
- Идентифицирайте препоръчителен вариант.

6. Мониторинг и оценяване

- Дефинирайте основните индикатори за успешно постигане на ключовите цели след въвеждането на варианта на действие.
- Представете възможните мерки за мониторинг и оценяване в обща рамка.

Кои са процедурните етапи при извършването на оценка на въздействието?

1. Планиране на ОВ;
2. Съставяне на екип за изготвяне на ОВ;
3. Провеждане на ранни неформални консултации/предварително сондиране;
4. Провеждане на официални обществени консултации;
5. Изготвяне на доклад с ОВ, включително финансова обосновка;
6. Изготвяне на резюме на доклада с ОВ;
7. Представяне на проект на доклада с ОВ заедно с резюме на ОВ в администрацията на Министерския съвет. Представяне на финансовата обосновка за одобрение от министъра на финансите;
8. Финализиране на доклада при спазване на евентуалните препоръки от администрацията на Министерския съвет за повишаване на качеството на ОВ;
9. Изпращане на доклада с ОВ заедно с предложението за междуведомствено съгласуване;
10. Публикуване на доклада с ОВ, заедно с предложението на интернет страницата на съответната институция и в Портала за обществени консултации;
11. Внасяне на окончателния доклад с ОВ и резюмето заедно с предложението и одобрената от министъра на финансите финансова обосновка в Министерския съвет;
12. Публикуване на доклада с ОВ и резюмето заедно с окончателно взетото решение.

Какво е добра оценка на въздействието?

Добрата оценка е:

1. Изготвена на базата на надеждни и актуални данни, съдържа количествени и качествени индикации, които да спомогнат за вземането на решение;
2. Ясна, кратка и пропорционална на проблема, който трябва да се реши;
3. Представена по разбираем начин и в добре структуриран документ, който обяснява ясно същността на проблема и предлага различни варианти на реакция на държавата, включително алтернативи на законодателни промени.

Една оценка на въздействието е завършена, когато е даден отговор на следните основни въпроси:

- Какви са същността и мащабът на проблема, защо се е появил и кои са причините?
- Какви са вижданията на заинтересованите страни?
- Трябва ли държавата да се включи в неговото разрешаване? Какво би се случило, ако държавата не се намеси?
- Какви са възможните варианти на действие за решаване на проблема?
- Какви са потенциалните икономически, социални и екологични въздействия на всеки от вариантите?
- Какво показва сравнението между основните варианти според критериите ефективност и ефикасност?
- Как се организира бъдещият мониторинг и оценка на взетото решение?